

ТАРАА — ТӨРЭЭН ЧУРТТУҢ БАЙЛАА

БҮГҮ ЧУРТТАРЫҢ ПРОЛЕТАРИЯЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1925 чылда
түндүктүктүгү

1965 ч.
АВГУСТ

12

ЧЕТВЕРГ

№ 189 (6206).

Өртөз 2 көп.

Улуг-Хем районун «Улуг-Хая» совхозунун механизаторлары Баян-Кол ховузуна көк-тарааны ажаап кирипкенер. Ында 4 комбайнның эң эки механизаторларын совхозтун директору чери чоруткан. Аас хүнерде комбайнерлер Орустаан Самдыла, Александр Бюрбо, Дамбий Окчаан-оол олар көк-тараны ажаап турар. Хоочун механизаторлар бо ажылга эки белекелдиш көргүзүп, бичи-даа озалдашкын чок ажалдап турар.

ЧУРУКТА: комбайнер Дамбий Окчаан-оолдун комбайнында чоллаачы Доңгак Дөкпер-оолдун тараа чүдүрүп турары.

Фото В. ТАРТАКТЫ.

Ажаап алышкын үргүлчүлөп турар

Барын-Хемчик районун «Барлык» совхозунун төп хову бригадасында чаа дүжүттүн ажаалдамы эгелзэн дугайында солунун моон мурнунда номеринден номчукчулар номчаан боор.

Дүүн, СЭКП-нин Барын-Хемчик райкомунун секретары эш Бакулиннин бистин редакцияга дыннаганы болза, бо ажал-агынын ховуларында тарааларны 12 комбайн биле кестирип эгелзэн. Баштайгы хүнерден-не ажылга үлегерин көргүзө бергенер бар. Оларга хоочун комбайнерлар Хо-мушкы Кара-оол, Сарыглар Маалдыр хамааржы. Бо механи-заторлар хүнде 10 га черин тараазын кестирер тургаш, 12—14 гектар чедирип турар.

МЫНДА БАЗА АЖААЛДА ЭГЕЛЗЭН

Ол-ла районун «Шекпээр» совхозунда Улуг-Үзүк деп чер-де үнелиг мал чөмү — кукурузаны 3 комбайн-биле кезип кирипкен. Баштайгы ногаан силос шыгжамыр онгарынче кир-ген. Ол кукуруза участогунун чанында арбайны, чинге та-рааны «СК-3» деп 3 комбайн-биле ажаап эгелей берген.

АРАЛАП КЕЗИП КИРИПКЕН

САРЫГ-СЕП. Каа-Хемден бистин корреспондентивистин дыннаганы болза, бо районда «Ленинчи орук» колхозтун Хайрылыг бригадасында механизаторлар Иван Никифоров, Василий Поршнев олар тарааны аралап кезерин чорудуп тур-р. Ол ышкаш ол-ла районда «Бурунгаар» көдээ ажал-агы артелинин Кара-Суг бригадасында бир комбайн баштайгы ындыг кезилдеге кирген.

Тарааны камгалаар сорулга-биле

Барын-Хемчик районун Эрги-Барлык көдээ Советинин кукуруза мал болгаш куштан тарааны камгалаар сорулга-биле тараа камгалаарын хышмачыларын тургузуп, чолга баш бурунгаар тайылбыр ажылын чорудуп келген.

«Болышев» көдээ ажал-агы артелинин Ыйгылак сууру догандыр тараа, сипен-биле шыптыганын байлак дөңсөөлүг болганда, суурун чурт-такчы чоңуун хузуунда малын кал-даын организастаан. Бола, малды тускай кадарчыларга чүдүзгөн. Шаар малдык калалык кулчулар аайы-биле элзешип калдарын чуртукту-кан. Сабас калдарын тайгаларда кыш, чай хамаан чок ажаап турар тускай кадарчыларда быгылаан. Та-раа, сипенниг участок аайы-биле 4 ки-жи составтыг тараа кадарчыларын тургускан.

ҮЕ НЕГЕП ТУР, ДАЛАЖЫҢАР

Республиканын ажал-агыларын колдуу тараа ажаап алышкынның буюурун, а чамалыкты чаа дүжүттү ажаап аң эгелей берген болгаш. Ыччалда-даа бо чутула кампанияга белекел—комбайнер септелген Каа-Хем районун ажал-агыларында бир аай, дески эвес деп чүвени маңаа ынтатаас арга чок.

«Бурунгаар» көдээ ажал-агы артелинин механизаторлары дүжүт ажаап алышкынның организастыг эрттерип дүжүт, септелген ажалдаа кижилер баш бурунгаар четтелер, септелген график планын тургускан, июнь айыны 25-те септелген эгелзэн. Бо хүнерде чедир септесе чогуур шүптү 16 комбайнны 10-чун септсе алза-даа, артык комбайнларын септелген алдыкчы, үстүкү респекта-лар, подлинниктер, удлинителер дээ чикжетип артык кезектер чок болга-

БУДУРУЛГЕНИ КЫШКА БЕЛЕТКЭЭР

Каныг-даа будурулгенин кышкы үеде-эки ажалдап, эки шынар-лыг, хой продукцияны будуруп үндүрери ол будурулгенин оран-савазын, дуулаар будурулгенин кышкы эки белекел азырынды, төп одалга системаны, бир эвес печкаларын будурулга болза, печкаларын чынык септенин, огулар чүдүдү хергеттенир кемчиди-биле белекелдешкен хамааржы билингир.

Белекелди багай болганынан эртең кышкы чамлык буду-рулгелер, тууг, транспорт организастыгы берге-байдалга таваржып турганы чажыт эвес. Чижээ, кышкы сезонда огулар хөмүр дашты чайын, күзү чедир дүжүрүп албаанын билээдиги хой, алгы, авто-септелге заводдары, Хоу-Аксинин электр станцияны болгаш Ак-Довуракта «Тына да-дугу туудун» будурулгелери ону кыш үдүр белекелер ужура таварышканын. Республиканын кышкы чамлык будурулгелери септелген беши кышкы кылып турганын. Бо чорук куруве планын күсөдиринге ол будурулгелерге кайы хире шаптык катканы бол-ла билингир-тир.

Ынды-даа болза, ол берге байдалдан чогуур түнеллиг үндүрүп, кышкы эки үе-түнелдиги ажалдарына таарымчалыг байдалдарын будурулга черлеринге тургузар талазы-биле ажалдар бистин республиканын үлөтүр будурулгелеринде, тууг болгаш транспорт организастыгында кончүг оожум чоруп турар. Республиканын Коммунал ажал-агы министрствозунун талазы-биле чуртталга фондун, төп одалга системаларын, ылангыя коммунал-тандырылга будурул-гелерин кышкы байдалга белекелери онза хожулап турар. Мында септелге ажалдарының темпини кончүг оожум. Маңаа тижик кылдыр Кызылдын Найрал кулчулуга кайымын-даа үжүн ажал аашти чурттаар № 21, 23 бажынарнын септелген май айлан эгелзэн хиреинде мынчага чедир дооспанын айтырга-ла четтир.

Будурулгенин оран-савазын, ол ышкаш чуртталга бажынарнын септен, чыгылаарына, огулар чүдүдү белекел азырынга чай-нык таарымчалыг үеи артып, күс дүжүр дей берген. Оон калына чеди чыдак сөөлү чылыгы наалгаларын күсөдирини шиптир-лүг үеи—үшкү кварталда элчелдиги ажалдар база дакырлажып келген.

Үлөтүр будурулга, тууг болгаш транспорт организастыгынын удуртукчулары, мында хой-ниги организастыгы боттарынын будурулгелерин кышка белекелер талазы-биле ажалдарын коммунист күш-ажылды коллектив—Кызылдын бустурбиналыг электр станцияны коллективиниң үлөтүр боттары боттарыны ажалдарын ажалдап кылырын чеди чыл наалгалары бо чыдак июль 1-ге чедир күсөдирген, ам 1966 чылдын үлүндү ажалдашынан, станциянын дерит-херекселери: бус котеларын, турбиналыг генератор-лары кышкы идегидиги ажалдар кылдыр боттарынын күжү-биле септен ап, ийн турбина-генераторларын септелген эки шынар-лыг дозуп алган. Мында пех буруу кышка белекел талазы-биле тодаргай наалгалыг ажалдап турар. Огулар чүдүдү бо будурулга 5—6 ай артык курлавырыл кылдыр белекел алган. Оон-биле на-мы кижилерин күш-ажылын чиптедир дээш, механизация болгаш автоматизация будурулга калба-биле неггедип турарлар.

Республиканын экономикаынын хөгжүлүгүн шиптирлүг роль-дуг автотранспорт ажал-агыларында кышка белекел ажалы Хо-у-Аксин болгаш Кызылдын пассажирлер автоажыл-агылардан ес-келеринде барык эгелзэн. Кышка белекел ажалдарын удуртуду-зунда турар организастыгында канчаар чоруп, турарын кынап көөрдөн туржук, ол дугайында алышкынны Тыва автоэргелдиги баштаар чери чоктаа чаа берген. Чижээ, автоэргелдиги удуртуду-зунда автоэргелдиги завод баштайгы чартык чыдак будурулга-нынын күсөдирини үсүшкөөн, будурулгени кышка үдүр белекелер талазы-биле каныг-даа ажал кылбаан бооп турар.

Кызылдын үлөтүр будурулгелеринин кышка белекел талазы-биле ажалдаа бир кол четпес чүдү болза, кышкы огулар хөмүр дашты ой-шаанза сөөртүп албаан бооп турар. Оон уламчылдан «Кы-зыл-Хая» шалтада алыр элдерин маңаан хөмүр даш нормадан хой мөңгөшкен чыдар. Бо чорук кышкы автотранспорттук болгаш будурулгелерин боттарынын ажалына берге байдалы таварышты-ры тодаргай. Кышкы сезонга хергеттенир хөмүр дашты будурул-гелер дүргөн сөөртүп атыры эргөжөк чутула.

Үлөтүр будурулга, тууг болгаш транспорт организастыгында партия, профсоюз организастыгынын амгы чутула сорулга-зы болза, коллективтериниң күжү будурулга планын, социалист чарышка алган хуулаарын күсөдиринче мобилизастаан, кышка белекелди хүн бурунун контролинга ап, будурулгени кышка белекелер талазы-биле административиялык коллективтер керөөл-дө алган хуулаарын күсөдирин хандыры бооп.

Будурулгелер удуртукчулары ам кол кичээлгенин боттарынын будурулгелерин кышка белекелер ажалы салып тургаш, кышкы үеде будурулга планын сая-ла, шынар-даа талазы-биле чедиш-кинниг күсөдирини таарымчалыг байдалдарын амдыгаштан тур-гуварынча угаандыр ужурут.

Кремльге беседа

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин август 10-да Турция Республикаынын Премьер-министри С. Х. Ургюлю-биле Кремльге беседа кылган.

Беседага совет тарадан К. Т. Маузов, Н. В. Подгорный, ССРЭ-нин дашкы херектер министри А. А. Громыко болгаш оон-даа ескелер киришкен.

Беседага Турциянын талазында Турция Республикаынын Совет Эмил-деини элчини Вахит Халедовчу, украинини план организастыгынын чөвү-лөкчүн Мемуд Айтир болгаш еске-даа кижилер киришкен.

Акжара чок болгаш найралчы байдалга эртең бесединиң үезинде со-вет-турция харымаларын айтырылганы, а ол ышкаш делегацияны амгы байдалын чуталашкан.

СЭКП Төп Комитетинден, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумундан болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинден

Болжол будурулгенин шыгарагый организастыгын, Узбек ССР-нин Ташкент облазынын Янгйоль району-нун «Шарк Олдуз» колхозунун даргазы, Социалист Күш-ажылдын үш дапкыр Маалдыры, ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаты эш Хамракул Турсункуловтун 1965

СЭП ТӨП КОМИТЕДИ.

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИМУ.

ССРЭ-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

Хамракул Турсункуловтун мөчээни

ТАШКЕНТ. Колхоз будурулгенин талантыг организастыгын, Социалист Күш-ажылдын үш дапкыр Маалдыры, Узбекстанынын Компартиянын Төп Комитетинин кежи-гүнү, ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаты Хамракул Турсункуловтун 19-аар аараанын соода мөчөзү. Хамракул Турсункулов хөдөжиктен

эгелзеш, улуг көдээ ажал-агы арте-линин удуртукчулугуна чедир улуг болгаш ажалдыг орукту эркен. Уз-бекстанга Совет эрге-чатырганы тур-гузар болгаш быгылаар дээш дем-сеге ол иденкейниг кирип, улус ажал-агынын язы-буру участоктар-ыга бодуун организастыгын арга-мергежилни көргүсүн. Сөөлдү үжүн

чыдак дүргүзүндө Х. Турсункулов Янгйоль району «Шарк Юлдаз» колхозтун даргазына үзүктел чок ажалдап келген. Көдээ ажал-агыга техниктиг депшилегин иденкейниг талакчызы болганы-биле ол Узбе-кистандан дашкаар ырак черлерге бо-зун калбак сурагын чедип алган. (СЭТА-нын көрр.).

ЧАРЫШТЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫ ИЛЕРЕТТИНГЕН

СЭКП — Тыва обкомунун бюрозу болгаш Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлели «Арат колхозчуларының болжол совхозтар ажалчыларын бажынаарына эң эки культурулу чуртталга база көдээде чурттакчылыг черлерин чаагайдылганы дээш социалист чарыштын түндүгүн көргөш, Барын-Хемчиктин «Болы-шев» Улуг-Хеминиң Жданов атыг, Овуриниң «Хызыл туш» Чөөн-Хемчиктин «Болышев» болгаш еске-даа райондары колхозтары чамалык эки түнелдерин чедип алганын демдег-лээн.

Барын-Хемчик районун «Болы-шев» колхозунда (даргазы эш А. Т. Шаамы, парторганизация сек-ретары эш С. С. Эренин, херзеежер чөвүлелиниң даргазы эш А. Д. Күжү-гө, көдээ Совет даргазы эш С. Б. Очу) 1965 чылдың бирин чартында койжударга 3 бажынарнын тууг, чед-ди бажынарнын капитал септелге-ни чорудуп, Эрги-Барлык суурда 3 муң ыштарын олутуп, чектерин өстүргөн, оларын ажаалдап суур-лун чурттакчылар кварталдар бол-гаш участоктар аайы-биле ботта-рынга алган, 1000 метр шаткеник кажалдарын кылган.

Колхозта, столовая, пекарня, ийн кунар бажы, посты, медпункт, 5 орунук болжол бажы, хойжула-рык 40 уругулары ажаап турар уругулар есиан ажаалдап турар, кул-тура одаларынын болгаш шкөланын септелген доозулган, көдээ магазин болгаш 10 чыл шкөланын бажы-нын, тускай эртеминтерге ийн кварталыг чуртталга бажынын ажаллаа кинеринге белекел тур-рар. Колхозтун библиотеказы 5500 номнарыг, клубта бот-тымынгар уран чүдү үргүлчү ажалдап, тематик-тиг кезилгелер чорудуп, лекцияларын номчуп, бажынарнын кылып турар. 32 кижиди дашкаар ырак черлерге бот-тум ажалдап турар, суурда болжол колхозчуларын бажынаарына кул-

туарын кайгараар талазы-биле сани-тар комиссияны тургустууга.

Колхоз чарык чыда курунго ут сапар планын 107 хуу, сүтү—127 хуу, дүкү—115 хуу күсөткен.

Улуг-Хем районун Жданов атыг колхозу база эки түнелдерин чедип алган. Ол колхозтун төп суу-рунда бүгү чуртталга бажынаары аргы-шев болгаш чаагайжыттыган, 800 ыштарын тарып олуткан, бажынар чанында ногааларын болгаш картофельн тараан, 250 олутуп, төп одалгалыг чаа (даш) клубту ажаллаа кинерген, бот-тымынгар уран чүдүлүгү ыры болгаш таным кол-лективтерин тургустунган, лекцияларын номчуп тематиктиг кезилгелер эрттирп, кинофильминин үндүрүп турар. Колхозтун библиотеказы 4200 номнарыг болгаш ону 603 кижиге ажалдап турар. Суурда медпункт, сес-нал шкөланы, интернат, столовая, он кижиге урга кирер чунар бажы, магазин ажалдап турар.

Чөөн-Хемчик районун «Сут-Хал» совхозтун Ак-Даш сүт-бараан фер-мазы социалист чарышка эки көрү-гүзүлгени чедип алган. Ында саан-чыларга чаныг аай төлөвилел боу-гаар чуртталга бажынарнын, 200 ийек кирер, 50 бызаа кирер кажалары-туктан болгаш 75 бызаа кирер кажаа-нын туудуп турар. Фермада дериттин-гени кызыл булун ажалдап, аздаа ки-нофильминин доктаамал үндүрүп, лекцияларын номчуп, бажынарнын кылып турар. Ферма ногаачытчы-ган, электрэнергия болгаш радио-жуттунган. 124 ийектерден 107 ийекти тарып оозаткан. Бирги чартык чы-лаа сүт саарык будурулга планы

ажык күсөттигнен, ийек буруунаар ортуна-биле 1392 литр сүт саарган.

Колхоз чарык чыда курунго ут сапар планын 107 хуу, сүтү—127 хуу, дүкү—115 хуу күсөткен.

Улуг-Хем районун Жданов атыг колхозу база эки түнелдерин чедип алган. Ол колхозтун төп суу-рунда бүгү чуртталга бажынаары аргы-шев болгаш чаагайжыттыган, 800 ыштарын тарып олуткан, бажынар чанында ногааларын болгаш картофельн тараан, 250 олутуп, төп одалгалыг чаа (даш) клубту ажаллаа кинерген, бот-тымынгар уран чүдүлүгү ыры болгаш таным кол-лективтерин тургустунган, лекцияларын номчуп тематиктиг кезилгелер эрттирп, кинофильминин үндүрүп турар. Колхозтун библиотеказы 4200 номнарыг болгаш ону 603 кижиге ажалдап турар. Суурда медпункт, сес-нал шкөланы, интернат, столовая, он кижиге урга кирер чунар бажы, магазин ажалдап турар.

Чөөн-Хемчик районун «Сут-Хал» совхозтун Ак-Даш сүт-бараан фер-мазы социалист чарышка эки көрү-гүзүлгени чедип алган. Ында саан-чыларга чаныг аай төлөвилел боу-гаар чуртталга бажынарнын, 200 ийек кирер, 50 бызаа кирер кажалары-туктан болгаш 75 бызаа кирер кажаа-нын туудуп турар. Фермада дериттин-гени кызыл булун ажалдап, аздаа ки-нофильминин доктаамал үндүрүп, лекцияларын номчуп, бажынарнын кылып турар. Ферма ногаачытчы-ган, электрэнергия болгаш радио-жуттунган. 124 ийектерден 107 ийекти тарып оозаткан. Бирги чартык чы-лаа сүт саарык будурулга планы

ажык күсөттигнен, ийек буруунаар ортуна-биле 1392 литр сүт саарган.

Колхоз чарык чыда курунго ут сапар планын 107 хуу, сүтү—127 хуу, дүкү—115 хуу күсөткен.

Улуг-Хем районун Жданов атыг колхозу база эки түнелдерин чедип алган. Ол колхозтун төп суу-рунда бүгү чуртталга бажынаары аргы-шев болгаш чаагайжыттыган, 800 ыштарын тарып олуткан, бажынар чанында ногааларын болгаш картофельн тараан, 250 олутуп, төп одалгалыг чаа (даш) клубту ажаллаа кинерген, бот-тымынгар уран чүдүлүгү ыры болгаш таным кол-лективтерин тургустунган, лекцияларын номчуп тематиктиг кезилгелер эрттирп, кинофильминин үндүрүп турар. Колхозтун библиотеказы 4200 номнарыг болгаш ону 603 кижиге ажалдап турар. Суурда медпункт, сес-нал шкөланы, интернат, столовая, он кижиге урга кирер чунар бажы, магазин ажалдап турар.

Чөөн-Хемчик районун «Сут-Хал» совхозтун Ак-Даш сүт-бараан фер-мазы социалист чарышка эки көрү-гүзүлгени чедип алган. Ында саан-чыларга чаныг аай төлөвилел боу-гаар чуртталга бажынарнын, 200 ийек кирер, 50 бызаа кирер кажалары-туктан болгаш 75 бызаа кирер кажаа-нын туудуп турар. Фермада дериттин-гени кызыл булун ажалдап, аздаа ки-нофильминин доктаамал үндүрүп, лекцияларын номчуп, бажынарнын кылып турар. Ферма ногаачытчы-ган, электрэнергия болгаш радио-жуттунган. 124 ийектерден 107 ийекти тарып оозаткан. Бирги чартык чы-лаа сүт саарык будурулга планы

ажык күсөттигнен, ийек буруунаар ортуна-биле 1392 литр сүт саарган.

Колхоз чарык чыда курунго ут сапар планын 107 хуу, сүтү—127 хуу, дүкү—115 хуу күсөткен.

Улуг-Хем районун Жданов атыг колхозу база эки түнелдерин чедип алган. Ол колхозтун төп суу-рунда бүгү чуртталга бажынаары аргы-шев болгаш чаагайжыттыган, 800 ыштарын тарып олуткан, бажынар чанында ногааларын болгаш картофельн тараан, 250 олутуп, төп одалгалыг чаа (даш) клубту ажаллаа кинерген, бот-тымынгар уран чүдүлүгү ыры болгаш таным кол-лективтерин тургустунган, лекцияларын номчуп тематиктиг кезилгелер эрттирп, кинофильминин үндүрүп турар. Колхозтун библиотеказы 4200 номнарыг болгаш ону 603 кижиге ажалдап турар. Суурда медпункт, сес-нал шкөланы, интернат, столовая, он кижиге урга кирер чунар бажы, магазин ажалдап турар.

Чөөн-Хемчик районун «Сут-Хал» совхозтун Ак-Даш сүт-бараан фер-мазы социалист чарышка эки көрү-гүзүлгени чедип алган. Ында саан-чыларга чаныг аай төлөвилел боу-гаар чуртталга бажынарнын, 200 ийек кирер, 50 бызаа кирер кажалары-туктан болгаш 75 бызаа кирер кажаа-нын туудуп турар. Фермада дериттин-гени кызыл булун ажалдап, аздаа ки-нофильминин доктаамал үндүрүп, лекцияларын номчуп, бажынарнын кылып турар. Ферма ногаачытчы-ган, электрэнергия болгаш радио-жуттунган. 124 ийектерден 107 ийекти тарып оозаткан. Бирги чартык чы-лаа сүт саарык будурулга планы

КЫЗЫЛ ТУКТУҢ ТУДУКЧУЛАРЫ

Пленумнун шиитпирин күүсетпишаан

СЭКП ЧК-ның март Пленумунун төөгүдүгү шиитпирлерин амыдыралга боттандырынын талазы-биле Танды районунун партия, совет, профсоюз болгаш комсомол органдары, колхоз, совхозтарын баштаар черлери өткен үеги иштинде чамдык ажылдарын чорутуп, баштайгы баамдарын кылган.

Партия, профсоюз болгаш комсомол органдары ТБ-ның март Пленумунун шиитпирлерин бистиң туртувустун көдөз ажыл-агыйынын экономиказын көдүрүнгө үзүгүчү-дүзүзүн болгаш ол шиитпирлерин кайдыг ажыктыг чүдүлгө берип турарынын дугайында көдөз ишчилерин ортузунга калык тандыла амыдыралга чоруткан болгаш ам-даа чорутуп турар. Пленумнун шиитпирлерин районнун ажылчы чоннары үзүгүчү-дүрүлүшкүн-биле хүлээп ап, оңу амыдыралга боттандырып чоруу-рунга боттарынын үзүгүчү-дүзүзүн кирип, сорук кирген ажылдап туралар.

Сорук кириди, кыйгырды

Малдың баш санынчы өсүлдөи оң чаш төлүн менди камгалап алырында хамажыр, Ыңчангаш төрөз совхозумга кой малды өстүрүп бээр соруга-биле бызаа ажаакчызы болуп ажылдап кирген мен. Чаш малдың семис, шынар болуру, оң ажаадазында.

Мээң кадарып турар бызаларының бирээзи-ле 200—300 кг деңгиз болу берген. Бызаларны эки өстүрүп алырында кой чаш чулуттук чөм болуп. Оң-биле кады, оларны эртен эртежин үндүргөш, меңзэ орай-га чедир кадарып турдум. Ыңчаар ажаап келиринге, бызаларның бирээзи-ле хонукта 760 грамм немеле деңгиз болуп турар.

Районнун малчынар Наадымга бистиң ажил-агыйның ишчилерин-биле кады чалаттырып баргаш, СЭКП Танды районунун, райкүсөөк-нун Хүндүлөл бижи-биле шаңнаттым-даа. Оң-даа өөрүңүчү чүе болза, бистиң районнун ажил-ишчилериниң Кызыл туку алганы болуп. Бедия шаңнал малчынары улам сорук кирип, эки амыдыралың кыйгырып турар-дыр.

Д. ЕМБУ,
«Элегес» совхозун бызаа ажаакчызы.

НААДЫМГА КИРИШТИМ

Дөрт чыл буруң-саарыңа мени кы-гаар бистиң «Эле-зымак өөредип тур-гес» совхозтун Каа-каннар. Оларның сүт-бараан ферма-идегиин шыңыдаар-зыңа саанчы бо-дээш могол-тура-нын-даа бодабайн, луп амылдаар дээш-чеде берген мен. Мурнунда инек саап-ажаадаар хаман-ажаадаар инек саа-чак, оң эмиң бе-зизин тудуп көрбөзүн кижжи мен. Ыңчан-гаш баштайгы үеде меңзэ дыка берге-турган. Хоочун саан-чылардан арга-сүмө айтырарымга меңзэ дүржүлгөзүн чу-гаалап берип, инек-да бодумга быжы-

М. АСКИРОВА,
саанчы.

Биче Шаңган—сиген шөлү

Бистиң «Элегес» совхоз кыжын мал-га чырт ситенин кол нуруузу сугаттыг шөлдерден кезип ап турар. Ол черлер 30-ден 70 га чедир ангы-ангы хемчээлдиг. Шынал-ла суггарыл-ганын ажыктын чүү дээр. Шык чер-ден үнгөн чаагы меденин узуну июнь-нун ортан үезинде-ле 70—80 см чедер-ден. Меңзэ сиген малга эң хоолу-дуг болуп болгай. Июньнун төңүзүн-де бистиң механизастыг брига-дасын ситен кезилдесин кирген.

Сиген аажок терен болганда, оңу хол-биле ажаарың аргазы чок. Ын-чангаш бүгү ажалды машинаже чаа-каатанымс чүдүлүг-даа болган. Си-генин кестиринге, бөлүрүңгө ажаа-лган турарымс «ДТ-20» деп 4 тракторуус шунту чаа, а оларын эдилеп, башкарып турар кижилери-вис-даа болза техниканы эки билер-бүзүрөлдүгүштер.

Калбак шөлүдүң ногаан ситенин кестирген, оңу үр чытырбайн, кур-гаткан дораян-ла бөле иттиргеш, са-рааттап кааптар илди эрес эрлер кымыраа оңу? Кылан ажилында ту-ра, сорукту, соругазың чедип аар-дээде быжыг туршутул оңу анык ме-ханизаторлары хоочун өөрү бистер «капшагай эңирлер» деп аламыздар-бис. Чүте дээрге олар эртенден орай

Көдөз ажил-агыйның дуржулга станциязының ишчилери сиген белектээриниң талазы-биле районга мурнуку бригаданың механизаторлары сиген кылырынмын, онаалгазын амыр күүседип, эки амылдап турар.

ЧУРУНТА: бригаданың механизаторлары ажил үезинде.

район өрткен чартык чыда мал про-дуктуларын бодурунун болгаш ку-руннег сааларынын планын онаалга-ларын чедиркиниң күүсеткеш, со-циалисттик чарыкка тийеки бол-луп, СЭКП обкомунун, Тыва АССР-ин Министрлер Чөвүделенин бол-гаш обкомунун районнар ара-зынга шилчир Кызыл тукун чаалап алган. Ам районнун малчынары, ол тукут быжы-биле тулар, че-дишкениннери быжыглар дээш со-рук кирген ажылдап турар.

Август 1-де меңзэ ёзуугар алыр-га, район күрүңгө сүт сааларын чыл планын 76,3, дүктү 78,1, этти 42,0 хуу чедирген. Дүк сааларын чыл планын «Революциянын чал-быжы» колхоз болгаш «Элегес» совхоз 100 хуу күүсеткенер. Бот-тарының ажилыңа жергежиңдиг мастерлер, мурнакчы малчынарың саңы чыл бүрүдө өсүп келген.

Оларның чамдыктарына Тыва АССР-ин алдарыг малчыны «Ком-мунизмниң хереди» колхозтук хой-жуз, чүс төрүүр хойдан 102 хура-ганын алган Оюн Бадыйн, чүс төрүүр хойдан 126 хураганын ап, республи-кага бирги черин алган, «Межегей» совхозтук малчыны Оюн Төкөл-оол-ду, чүс төрүүр хойдан 100-ден 114 чедир хураганы камгалап алган мурнакчы хойжулар: Иран Сафонов-ту, Монгуш Дестекти, Ховалыг Дыр-тыкты, Куулар Дажы-Серенни, мур-накчы саанчылар: Евдоким Бурико-ваны, Түлүш Хандыны, Мария Ас-

Чоргаарланыр бис

Күш-ажыл кичкин аалдарыңа деп чүеңи бичкенде-не билген мен. Ыңчангаш ажил бүрүзүн бүзүр-лөп, ылап кылыр мензэ чачыл-болу берген. Баштайгы үеде колхоз-га саанчылап кирдик. Оон ол кол-хоз-даа совхозке шилчээ, а мен эрги черимге артым. Саанчылап амылдап келген 18 чылдарым иш-тинде эш-өөрүмдөн хойну өөренип ап, байлак дуржулганы шилчээдиг алган мен.

Бо чылын бистиң Кара-Булун сүт-баран фермазын республикада калбарган социалисттик чарыктын ийги черин ээлээш, август 11-де сүтүн чыл планын күүседипкен. Ол чедиркине ферманын ишчилери чоргаарланыр. Мен бодум фермага көргүзүгү талазы-биле ийги саанчы болдум. Эрткен чеди ай иштинде бир инекке онааштыр мээң саатан сүдүм 1557 литр болган.

«Инектин сүдү дылында» деп чу-гаалажыр болгай. Аңаа кым-даа чөп-шарээржир. Саар инектерин эки че-терип, ажаадазын таарыштырарга сүтүк болуп. Ол ышкаш, чамдык инектер электридиг саала аппаратын үр чалчыкпас болтулар. Оларны өөредип алырыңа база-ла үе негеттирер.

Хой тылда мал ажилыңа амыл-дап келген хоочун саанчылар сүт-

кированы, Зинаида Реодькону, мур-накчы бызаа ажаакчылары Тыва АССР-ин алдарыг малчыны эш Черниговцеваны болгаш хонукта 700-тен 800 чидер немеле деңгизин ап турар Ембү Дагбаны, Вера Вал-дискалы, Долан Аракчааны, кадар-чылар Күжүгет Серенни, Роман Гордеевти болгаш өскө-даа хой-хей эштерин адап болур.

Районнун партия организацияла-ры болгаш колхоз, совхозтарын баштаар черлери малчынарың културлуг амыдыралын экижи-риниң талазынче сөөлүг айларда ки-чээлгеин угаандыган. Ылаңгыя СЭКП Тыва обкомунун V плену-мун шиитпирин күүседириниң тала-зы-биле көдөз ажил-агыйның дур-жулга станциязы (Директору эш Н. Юртаев, партия организацияла-ры секретары эш О. Чылбак-оол, ажилчын комитетиниң даргазы эш Чистобаева) боттук амыдыралын кы-лып турарын демдегээр чүгүл.

Бо ажил-агыйның малчынарың кыштагында 6 чаа чунар бажы-ны болгаш бир чаа клубту туткан. Ам Хадын-Аксыйн сүт-бараан фер-мазында болгаш Кара-Чыраада хой бригаданың төвүндө 100 болгаш 75 оуттарын ийи клубтун тулау доостурун кырында. Малчына-рың кыштаар бажынарында элек-три чырын кирген. Ырак ода-ларда турар малчынарга керосинни

Мээң үлүүм база кирген

Хой малды кадарып ажаары берге болгаш хары-саалазы ажил деп чүе бидиңер. Ылаңгыя кыжын оң чаш төлүн менди алды дүң, хуи дивейн хой-жаар келер. Эрткен чылдарда баай биртеп амыл-дал, хойнуң баш санын өстүрүп келген мен. Эки ажил түңмөлдүг болуп болгай. Ыңчангаш мээң күжүңиш-кин бо чылын база халас барбаан. Кадарып турар 451 баш хоомун чүс бажыңа онааштыр 100 хураганын ап, менди өстүргөш, совхозтук дирекцияның макта-лы алганым өөрүңүчү.

Чүс хойда онааштыр 98 хураганы, хойдан-на 15 кг дүктү амыр хүлээлгени ажил-агыйның малчынарың эртен күзүн болган хураалыңа албышаан, хойжу Мон-гуш Акан-оолду чарыкка кыйгырган мен. Хойнуң ду-

СЭКП Тыва обкомунун, Министр-лер Чөвүделенин шилчир Кызыл тукун бистиң районнун чаалап ал-ганын кым өөрүөс боор. Ол күш-ажыкты тийекеде бистиң ферма-нын саанчыларың улау база кирген. Чылын арткан үезинде эки амылдап, көргүзүүвүстү мурун-кузундан-даа улгатырар, шаңнат-кан туугуусту быжыг турарыңе Тандынын саанчыларын кыйгырып тур мен.

О. ЧЫРТАНАЙ,
«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

«Межегей» совхозтун саанчызы.

берип турар. Амылдаарда кедер тускай хентерни станциядан халас хандырып келген. Олар ышты, си-генин, сидосту машина-биле кыш-тагларда чедирип турар.

Дуржулга станциязы малчына-рың материалдыг сонугураалын бед-дин, бердинген планарын долдур болгаш амыр күүсеткен кижидерге немеле телевини доктаамал берип турар. Станцияның дирекция чери, партия организациязы мал ажилын-да хол-биле кылыр аар ажилдарын механизастыгыңе кичээлгеин сап-лып келген. Бо хүнерде сүт-бараан фермаларында механизастыгтын саалданы чорутуп турар. Хойа малчынарың чурттап турар ба-жынары чаа проект ёзуугар кыл-дыган. Олар печкаларын, арыг кылдыр дозулаттыган.

Ындыг ажилдары «Революция-ның чалбыңы» колхозта, «Эле-гес» совхозта база кылып турар. «Революцияның чалбыңы» колхоз-тун төп фермазында чаа кылды бу-лун, клуб эки шиметтинген болгаш

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

«Революцияның чалбыңы» колхозта, «Элегес» совхозта база кылып турар.

Бо чылдың бирги чартында малдың баш санын өстүрер, мал ажилыңың продуктуларын бодурун болгаш куруннег сааларынын планын онаалга-ларын чедиркиниң күүсеткеш, со-циалисттик чарыкка тийеки бол-луп, СЭКП обкомунун, Тыва АССР-ин Министрлер Чөвүделенин бол-гаш обкомунун районнар ара-зынга шилчир Кызыл тукун чаалап алган. Ам районнун малчынары, ол тукут быжы-биле тулар, че-дишкениннери быжыглар дээш со-рук кирген ажылдап турар.

Районнун партия аге органдары-ларынн сорулгазы болза, ТБ-ның март Пленумунун шиитпирлерин амыдыралга боттандырып чоруу-рун биле СЭКП райкомунун пленумунга хүлээп алганы хемчеглерин күүсе-ринче чоңу мобилизастап, партия-жыг организация болгаш политика-сыг ажилдарын күштедирип тур-гаш, чеди чылдың сөөлүгү шиитпир-лиг чылынны планын онаалгаларын чедиркиниң күүседир болуп.

БОТ-БОТТАРЫН БИЛЧИРИНИҢ БОЛГАШ ЧАҢГЫС ЭПТИҢ ЁЗУУНГА

М. Н О Т О В,

Тайбың наггалалың Совет комитетинин харысгалгалы секретары

Неделелер болгаш айлар эрте бээр, мичаарга тайбың, национал хамаарышпас чорук болгаш чепселенишкни бугу-нिति дүжүрери дээш Бугу-делегей конгрессиниң киржикчи бүрүзүне конгрессиниң түңиел хүнү сагышка артып каар.

Хельсинки, июль 15, кезекчинин тос шах. Бистин канад өдүрүс, тайбың талалачыларының шимчээшкнииниң хүндүктелди астераннарның бирээзи Джеймс Эндикотт конгрессиниң хагымтанын чарлап, оң бугу киржикчилеринге аас-кежиктир орутку күзүүн. Чыгыш адыш чакшаа-кынары дымчалып турган. Фин на-мисылаага Стуренкут кудумчуа делем залга адыш чакшаа-кынары оң хүн хой уаа дымчалган.

Чогула хуралдын агазиде индирге Жан-Поль Сартр күстүп келген. Бугу делегейе билдинир чо-гоагы болгаш философ сеткил хө-лөсөт, кайгамчыктыг чугаазын чу-гаалаан. Конгресске бирги чергениң теманы—Вьетнам дугайың кычкы-дилчелектеген ол азиат чуртка тер-моаролуг дайынның аймыл-халаан-бодунга чүктөл турар кеминг-херек-тин америк интервенцияның дугайын ол чугаалаан. Мурнуу Вьетнамның улзузун демисел—ол дээрге импе-риализмге удуз, тайбың болгаш деп-шильге дээш бугу кижиг төрөлгөткөн демиселиниң мураккач уагустогу бо-лур деп, ол, катал-катал онзалал айткан.

Конгрессин Вьетнам талазы-биле резолюцияның төлөвисинде ол са-налган. Ону чыгыш эс-сеткилчиле-хүлөп алган: чүге америк төлөзле-риниң азын каш кезикчирини ол до-кументке удузган.

Өске чугула документиниң—амгы делегей байдалының тодаргай үнө-лөшкенин берип, империализмге аг-рессияга удуз, улустарың хосталга болгаш национал хамаарышпас чорук дээш, чепселенишкни дүжүрери дээш, азы-бүрү социал тургузуугу күрөндөр-биле тайбың кожа-хөлбөз турарының принциптерин амыдырал-га боттадымдар дээш демиселди тодаргай соругдарың хүлөп ал-турда, конгрессиниң көргүсүн чыгыс-ын сеткиле артып каалган. Ол меде-лесте удуз чыгыс-да бадмлаашкын бердизмиз.

Тайбың талалачыларының шим-чээшкниини бугу-делегей баштын-ангы эртемен Джон Бернал-биле чарлап чорутуу төлөзлөргө хараа-дан чыгарган. Кадиминиң байдалы бак-сырааннан ол, Тайбыңниң Бугу-де-легей Чогуленин президент-күөс-дикчезиниң хүлөзлөгизинде арга-ко-тан үнгөн. Тура, найралдыг адыш чакшаа-кыны-биле, конгресс Бернал-ды удуз. Пабло Неруданың бижээш, индирге барып чугаалаан, чарлыш-кының шулууде төлөзлөриниң Бер-налга чүрөктин ханымыдан сагыш-сеткили: ханы өөрүп четтириниң, чадыштыг ынакшылы болгаш хүн-дүктел, күштү база моралдыг кү-женишкениниң ол хире үр үзүн берген оң херээн уламчылаары ил-ергелеттинген.

Конгрессиниң хүн айтыры доо-зуу-ан, мичаала-даа Хельсинкиниң Културга орадуз орай дүгөсө чедир аажык хөвөр турган. Төлөзлөр ома-кшыдыг беседалажып, сагыш-бола-дын солчуп турганнар. Күжениш-книиниң чеди хонук ажылдыг түңе-лериң чугаалаашкан ол бөлүк киж-лериң каймынган-даа чоокшулап кел-де берген, конгрессиниң түңелери-ниң эң-не бедик үнелин дымчал бо-лур—

Ам, кажан улустарың чоруткан кижилери боттарыңниң чурттарыңда эң чед бергенде, кажан конгрессиниң резолюциялары калбак бугу-делегей эрге-ажымниң кижиге апарганда, тай-быңның камгалалы дээш улут де-мисел хельсинки чыгымың салымш-кынын анализтеп болур.

Ол конгрессиниң чугула онза-йг чүдү болза, тайбың дээш демисел-ниң шимчээшкениниң болгаш ор-ганизацияларың Хельсинкиге ёзу-луг калбак характерлиг болуп кел-гени болур. Тайбыңниң Бугу-делегей Чогуленин каттыштырганы, тай-быңга ынакшылдыг күштер-биле ша-жымчы азы панифистинг идеялер-биле чадымын алгаш, тайбың дээш де-мисел турар, автономнуң хой-хөй национал бөлүктөрүн киржикчилер ужурашкан болгаш деп эргелч чур-таалжымшыкыны кылган. Нинти билчир чорук база нинти соругдалар Хельсинкиге тымылган деп бадмлааш-кын көргүскөн.

Конгрессиниң составы мындай бол-ган. Хельсинкиге келген 1210 ар-уластан база 249 херэженерден хой-хөй кижилер тайбың талалачы-ларының бугу-делегей чыгымын-га бир-ле дугаарында киришкенер. Конгресске төлөзлөдөг келген аны-жайдарын изиң сонуургалын болгаш дайынчы сагыш-сеткилин көрү оңза канжымшыдыг болган: чаа салгат өзүп келген, тайбың дээш демисел-лериң армиямыңа чаа-чаа күштер моондешкен.

Делегей байдалы нарымыл турар үдө конгресс чымдалган. Хельсинки-ниң индирден ораторлар чүве чугаалап турган ол-ла шактарда, Мурнуу-чөөн чүкче муң-муң километр ажалдыр, Вьетнамга самолёттардан бомбалар дүжүп бадып, суурлары хуюктал-дырып турган. АКШ-тың эжелде ше-риглериниң солдаттары Доминикан Республиканың кудумчулары-биле марштал тургулаан. Америк дипло-маттарың болгаш политиктериниң бууруга дестимчезинге даимышаан, бонг генераллар бодунуң чуртунга жаролуг эидер чепселенишкениниң панын ажылдап кылмып турганнар. Өзүп турар национал-хосталгалыг шимчээшкениниң мурунга дүжүп кү-зериң португал колонизмизиниң кү-зериң турары Анголада болгаш Мо-замбикте хан төгүшкүнү болуп тур-ган. Расистер Мурнуу Африкага дү-жөктөлүшкенин бодурунган. Аравий чартык ортукулка ангил шериглер куруг ховжуе элчегат шаажыла-луктерин чорударын белеткен тур-ган.

Термоаролуг делегей дайынны чок боладурунга тайбыңниң бугу күш-терини моондээр талазы-биле тодаргай хемчегилер айттыр болза, 98 чурт-тарың Хельсинкиге чымдалган төлө-злөргө бугу делегей байдалын ана-лизтеп көрү чугула турган.

Атомук дайынның призрагына, материалдыг когарала кооксуу-биле чедирин күзеп турар призрака чур-уар демисел, — ол дээрге тайбың дээш бугу шимчээшкениниң, тай-быңниң бугу-ле талалачыларының чок соругузы болур.

Делегейге тергилде дээш чүткүл ам

империализмге туруп турда, чепсел-енишкенин бугу-нिति дүжүрери ам-чедип алдырмаанда, делегей дайы-ның аймылы бар болуп турар. Деле-гей бөмбүрээниң кайы-даа булуңу-га ол өскүс болур. Американың Каттшын Штаттарының Вьетнамда агрессия дээш үскүлөжүшкенин шилчиг бээр-биле бугу-чүдө-дө да артык кыжымал турар. Тускай ха-маарышпас чорук, чыгыс эп болгаш тайбың дээш вьетнам улустун де-миселин бугу улустарың дестимчези-ниң дугайында чугаалаашкан конгрес-ске бугу-нितिңниң кичээлгениниң төүндө оң бирги комиссиязы болган дээрин мичааш мырыңай-ла тодар-гай.

Бугу дилтерин 38 чурттарыңдан база бугу-делегейниң алды ор-ганизацияларыңдан 61 төлөз ол комиссияга чүве чугаалаан. Моон алаанда пун-ктулар талазы-биле комиссия чыгыс аай чопшээржигелени кылган:

— Мурнуу болгаш согуз Вьетнам-ның чоңуңа удуз АКШ-тың чаа-нын чорудуп турары агрессияныг дайынны буруу шаарын;

— ол агрессияга удуз вьетнам улустун чоптук демиселин бурун-биле дестимчезин;

— Мурнуу Вьетнамның хостал-галың Национал фронтунуң 1965 чылдың март 22-де медегелди бол-гаш Вьетнамның Демократтыг Рес-публиканың Национал хуралының 1965 чылдың апрель 10-да кыгмырын дестимчезин.

Хельсинкиге төлөз кайы-даа кел-ген бол—чурттуг ич ырак Меконг хемисини-даа келген бол—Вьетна-мда интервенция сокарды дээрге, чүге вьетнам улустун соругузы эвес дээрин кижиг буруу билген.

Ол дээрге делегей дайынның ай-мылында удуз дилтериниң бугу улустарың соругузы-дыр. ВДР-ниң болгаш Мурнуу Вьетнамның хос-талгалың Национал фронтунуң Хельсинкиге киргенге вьетнам айт-мынның талазы-биле бурун чыгыс

эпти чедип азырынче улуг салымш-кынын демдегелейн барып болбас. Олар чорудаларын чидигелдерин күзевини, империализмге пропаган-да күштүг болуп турар чурттардан келген төлөзлөргө херектин ёзуу-ла-ук-ужурун оюмун болгаш шыдам-кайы-биле тайылбырлашкан.

Национал-хосталгалыг шимчээш-кениниң айттыргаларын Хельсинкиге чугаалаашканы тайбың талалачы-ларының шимчээшкенинде мурунда турганымдан-даа артык чедимчедип болган. Тускай хамаарышпас чорук болгаш хосталга дээш улустарың демиселин базарын оралдаштыраан, реакцияны болгаш империализмниң күштери шериг чорудаларыңниң одаан тургузуп турар. Тайбың дээш демиселдиң база национал хама-арышпас чорук дээш демиселдиң чы-гылыш чок чоокшулажылгазы ол бай-далаара болуп турар.

Империализмге удуз демиселдиң соругдары оңза чүдө болуп тур-гар Азияны, Африканы болгаш Латин Американың улустарыңниң тө-лөзлөкчилери тайбыңниң ёзулуг та-лаалачызы буруу—оларың энелек-чизи, эжи, чыгыс сагыш-сеткилдиг кижизин болгаш дээрин Хельсинки-ге көргөннөр.

«Бичин» деп адаттырган чурттар-ның төлөзлөкчилеринге конгресс улут ужуз-дузалыг болгон. Империализм-ге, колонизмизме болгаш агрессияга удуз бодунуң удузланымшыкына, олар болза, тайбыңга ынакшылдыг улустарыңниң бугу улут фронтунга да-янып болур дээрин бугу-ле бия-генир.

Хельсинкиге конгресс болза, чеп-селенишкенин дүжүреринге, кады амыдыралың бийжылгаарың, улут болгаш биче бугу чурттарың тайбың кады амыдыралыңгазын улут идеязын боттадырыңга орук-тарың тыварчыне харылашкан чугу-ла айттыргаларың делегемчиди көр-ген.

Бугу улустарың келир үезинге чепселенишкенин бугу-нिति бол-гаш бурун дүжүрериниң, оң ишти-де бистин планетага национал-хос-талгалыг дүжүрериниң чыгыс аай чопшээржигелени кылган:

«Чепселенишкенин бугу-нिति бол-гаш бурун дүжүрери — саймырап турар анык күрүмелериниң уау-ста-рынга бодунуң хамаарышпас чоруу чедип азырынча дулаалаар, колониа-лдыг эжелден салгап артып калган түрөгги болгаш чымып калган чорук-там оларың хосталырын хандыраар. Бир эвес чепселенишкенин бугу-нिति чыл буру чарыдап турар ол 120 миллиард долларын улут эвес кезин безин саймырап турар чурт-тарың экономика депшилгезинге амыдырал турар болза, Азияныг хой-хөй Африканың чурттарыңга хой-хөй асыан плотиналар болгаш би-лаа заводдары тургузганга туруп болур»—деп, ол медегелзэн.

Конгресске совет төлөзлөриниң баш-тыгы А. Е. Корнейчук чепселениш-кенин эидер бугу-нितिңниң экономи-киг болгаш социалдыг уржуктарың дугайында илеткел кылган. Конгрес-синиң киржикчилери илеткелди изиг дестимчезин дээш чугула алган.

Тайбың, национал хамаарышпас чорук болгаш чепселенишкенин бугу-нिति дүжүрери дээш Бугу-деле-гей конгрессиниң совет төлөзлөр Мос-ква Бугу-виле конференциямыңа тайбың талалачылардан алган ча-гымын шимчезергенер. Чыгыс эп-ти дадыттырар, нинти дайынга—империализмге болгаш милитаризм-ге удуз демисел кижиг төрөлгөткөн тайбыңга ынакшылдыг күштери ха-раа турар дээш олар күженишкени-рин тарамнамааннар.

Язы буру организацияларга ха-маарыш турар тайбың талалачы-ларың аразыңа бот-боттарың эки билчиринге арганы берип турар прак-тиктиг хөй саналдар конгресске кө-дүрүлген. Оларын аразыңа кады амыдыралың бийжылгаар төлө-дө, чыгыс аай манифестацияны база хөдөлмөшкенин чорудар төлөздө, бот-тук арга туруп турар.

Конгресске өске талаже чыйылды-рар, оу үндөзүн айттыргалардан

талгалдыг демиселдиң чедимшикниң доостурунгу улуг ужуз-дузазы Ин-дияныг төлөзүн, парламентиниң ке-жигуку К. Д. Малавияныг илеткел-инге демдегелеттинген.

«Чепселенишкенин бугу-нिति бол-гаш бурун дүжүрери — саймырап турар анык күрүмелериниң уау-ста-рынга бодунуң хамаарышпас чоруу чедип азырынча дулаалаар, колониа-лдыг эжелден салгап артып калган түрөгги болгаш чымып калган чорук-там оларың хосталырын хандыраар. Бир эвес чепселенишкенин бугу-нिति чыл буру чарыдап турар ол 120 миллиард долларын улут эвес кезин безин саймырап турар чурт-тарың экономика депшилгезинге амыдырал турар болза, Азияныг хой-хөй Африканың чурттарыңга хой-хөй асыан плотиналар болгаш би-лаа заводдары тургузганга туруп болур»—деп, ол медегелзэн.

Конгресске совет төлөзлөриниң баш-тыгы А. Е. Корнейчук чепселениш-кенин эидер бугу-нितिңниң экономи-киг болгаш социалдыг уржуктарың дугайында илеткел кылган. Конгрес-синиң киржикчилери илеткелди изиг дестимчезин дээш чугула алган.

Тайбың, национал хамаарышпас чорук болгаш чепселенишкенин бугу-нिति дүжүрери дээш Бугу-деле-гей конгрессиниң совет төлөзлөр Мос-ква Бугу-виле конференциямыңа тайбың талалачылардан алган ча-гымын шимчезергенер. Чыгыс эп-ти дадыттырар, нинти дайынга—империализмге болгаш милитаризм-ге удуз демисел кижиг төрөлгөткөн тайбыңга ынакшылдыг күштери ха-раа турар дээш олар күженишкени-рин тарамнамааннар.

Язы буру организацияларга ха-маарыш турар тайбың талалачы-ларың аразыңа бот-боттарың эки билчиринге арганы берип турар прак-тиктиг хөй саналдар конгресске кө-дүрүлген. Оларын аразыңа кады амыдыралың бийжылгаар төлө-дө, чыгыс аай манифестацияны база хөдөлмөшкенин чорудар төлөздө, бот-тук арга туруп турар.

Конгресске өске талаже чыйылды-рар, оу үндөзүн айттыргалардан

чардыктырар деп оралдашкан бир чамдык төлөзлөриниң Хельсинкиге кылган оралдажымшыкыни конгрес-синиң түңиелдерин үндүрүшпөөн, оюп эртип болбас. Ыччалза-даа ынак оралдажымшыкыни конгрессиниң кам-дыг-даа дестимчезин албаан. Чыгыс эптиң сагыш-сеткили тергилде, ыч-чаарга ол дээрге, хельсинки ужу-ра-жылганын, маргалда чок чедимш-кени болган; империализмге бот-тук-терги болгаш талалачыларыңнүг хөдөл-мөшкө азын кылырдым өске чүчү-даа күзөвти турганы кымы-даа чы-гыт эвес болгай.

Хельсинкиге хүлөп алган ийи до-кумент,—Вьетнам дугайында резолю-ция база Нинти медегел,—импери-алист агрессияны сокарды дээш, адролуг чорудуу кайлаадыр дээш, азы-бүрү социал тургузуугу күрү-мелериниң тайбың кады амыдырал-газын идезин амыдыралга бот-тадырар дээш тайбың талалачы-ларың чедимшикниң хөдөлмөшкени-неринге күчүлү, мораль-политиктиг ийиг болуп турар.

Конгрессиниң шимтирлерин улустар-кады сонуургал-биле уткуп ал-кым, оуу каичаар изин-биле дестип турарын, дестип, национал хама-арышпас чорук болгаш чепселениш-кенин бугу-нिति дүжүрери дээш Хельсинкиге болган чыгыштың эрте-ки лозундарың тилегези дээш бугу-ле аргалар-биле болгаш бугу-ле күштер-биле демисежириниң оларын улут шимтирлериниң дугайын теле-граф бугу-ле илтидерен экен турган.

Хельсинкиге болган конгрессиниң шимтирлериниң тайбыңниң совет та-лаалачылары изин-биле дестип тур-ларлар. Конгрессиниң хой-хөй чурттар-дан келген төлөзлөр-биле совет хой-нितिңниң төлөзлөкчилериниң Мос-ква чокта чаа болган ужуражылгазы ол дугайын херечилеп турар.

Делегейни термоаролуг дайын-ы-га, эидер чепселенишкенин удуз, национал хамаарышпас чорук, бугу-нिति тайбың болгаш улустар ара-зын тайбың дээш демисежин турар бугу күштериниң хөдөлмөшкениниң калбак чыгыс азын бийжылгаарга боттарыңга хамаарышкан бугу чүдү-дү тайбың дээш совет демиселчилер кылларар.

Даштыкы тараачыннар амыдыралындан

БОЛГАРИЯДА КЫЗЫЛ-ТАСТЫҢ БЕДИК ДУЖУДУ

СОФИЯ. Бо чылын Болгарияга 2.600 муң тонна кызыл-тасты ажаап алдыр. Ектар бүрүзүндө азыр орту-мак дүжүт 24 центнер болур. Бедик дүжүт — кызыл-тастын бедик дү-жүтүгү сорттарын чажып тарааны-нын, бедик агротехниканы ажылда-нынын болгаш агаар-бойдустун та-арымчалыг байдаларының түңиел-дир.

«С-1300». БУХАРЕСТ. Румын трактор тууду-жулары «С-1300» дээр пилчирбедиг тракторну калбаа-биле будуруп үн-

дүрерин агадзэн. Чаа машинаны кү-чүлүг дизель мотор-биле хандырган. Бо тракторну мыш белеткелдерин, гидромелиоративтиг болгаш өске-даа ажалдары механизастарыңга ажылаар.

ЦЕЛОНДА МАНДААШЫН КОЛОМБО. Цейлоннуң деңиз-эри-нин улут кезин барык чыл агазиде үргүлчүлөөн кандаашкынта таварыш-кан. Ол районнарда чурттал турар 900 муң хире тараачыннар бойдустун талавындан катчыдаан. Ристин бол-гаш калбаа ажал-агыиниң өске-даа культураларың тарагызын хөй кезин канга алыска.

Шаажылакчылар

НЬЮ-ЙОРК (СЭТА). Сайгондан согуз талаже 370 километр ырак тур-тук шериглериниң бүзүлөт-тирген Дук-Ко лагеринче чаа тава-рып кирерин оралдашкан чаа шер-иглер-биле кадыг-дошкун тулушчу-куннары Мурнуу Вьетамның па-триоттары август 10-да чорудуп турган.

АП агентствениң корреспонденти-зиниң Сайгондан дыңытканы-биле алырга, улут гарнизонун ол лагерь ийи ажал айларын иштине мурнуу вьетнам партизанарың бүзүлөт-кенинче туруп кээп, хүн бүрдө чоок турштардан минометтарың күштүг боолаашкыныга таварып турар.

Бүзүлөттиргенерге дулаажыо чалча шериглериниң улут күштерин август 9-та өлчө чоруткан турган. Плей-Куа америк улут шериг-агаар баазазы-биле Дук-Ко лагерин хары-лааштырып турар № 19 оруту эжелеп алырын ол күштер оралдашкан. Чер кырынга дайын чорудулаарың «Ф-100 супер сейбр» дээр америк реак-тивтиг хыдыкчы самолёттар дестип турган.

Шаажылакчыларың ол оралда-жымшыкы буурап дүшкөн дугайын сөөлүг дыңдадылар херечилеп турар. Баш удуз белеткен алган турушта-

бүзүлөткөшкенинде

рындан партизаннар минометтар бол-гаш аар боолар-биле шаажылакчы-лары кычыктырбай болуп тургаш оларын албааан. Шаажылакчылары камгалал турушче кирер кылдыр агаардан дөткээни база-ла чедимшик чок болган. Патриоттар зенит артил-лери-биле бир америк самолётту дү-жүт аткан. Ийи танкты чыскаалдан үндүргөн, бир бронетранспортерну, шериг чык машиназы болгаш 105 миллиметр дөмөздүг гаубицаны узаткан.

Шаажылакчыларны чылча шапкан

НЬЮ-ЙОРК (СЭТА). Сайгондан согуз-чөөн талаже 240 километр ырак Лаос-биле кымылаарга чалча тускы шериглериниң лагерин Мурнуу Вьет-намның патриотчу чепсектиг күште-рин чылча шапкан.

Америк төлөзлөкчилериниң медегел-дин барымдалааш, ЮПИ агентствениң корреспондентизиниң Кхе-Саньдан (Мурнуу Вьетнам) дыңадыл турары болза, лагериниң гарнизону бүрү-чү-

КНО-нуң Айыыл Чок чорук Чөвүлелинде

НЬЮ-ЙОРК (СЭТА). Август 10-да болган хуралыңга Айыыл чок чорук Чөвүлели кирп айттырын чугаала-жып иверун дооскан. Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң донтаамал эвес ал-ды кемикчириниң саналдап кир-гени резолюцияны Чөвүлел чыгыс-ын-биле хүлөп алган. Бо резолюция болза, ол айттыргалың талазы-биле 1964 чылдың март 4-теги резолю-цияны бадыткан болгаш Киприде байдалды чидигелдеринге чедирин болгу дөг хөдөлмөшкениндерден да-да-галлаар деп талаарың кыйгырып турар.

НЬЮ-ЙОРК (СЭТА). Сайгондан согуз-чөөн талаже 240 километр ырак Лаос-биле кымылаарга чалча тускы шериглериниң лагерин Мурнуу Вьет-намның патриотчу чепсектиг күште-рин чылча шапкан.

Америк төлөзлөкчилериниң медегел-дин барымдалааш, ЮПИ агентствениң корреспондентизиниң Кхе-Саньдан (Мурнуу Вьетнам) дыңадыл турары болза, лагериниң гарнизону бүрү-чү-

биле узаткатынган. № 9 стратегия орутка көвүртүгү буза тейескен. Өске медегелдер билдиниң турары болза, чалча гарнизонун солдат-тарың чамдызы деңиз-эсикчи-биле дестип үнгөн гарнизонун на-чалыгын уштуун үчө кандыг-даа идегел чок байдалга таварышса-зымынга боду четтирми өлгөн.

Ол тулушчуларга патриоттар 30 ажал боолары хулаал алган.

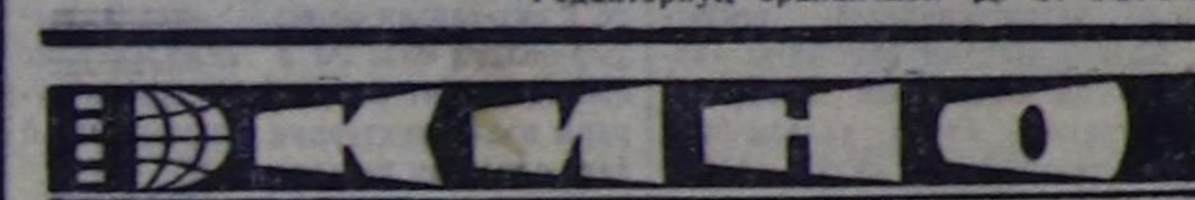
үдө-даа база эң ыраакы келир үдө-даа чүгө Англияга эвес, харын база Мурнуу-Чөөн Азияда бугу барым-талакыны эрге-ажыктарыңга шы-гы уржуктарың болур магаз чок.

Сингапур — улут порт болгаш са-дыг төвү. Оң чурттагыч чону булду чартык миллион ажал кижиги. Оң-биче атташ ортукулка Англиянын эл улут шериг-далай болгаш ужуз чур-га баазалары бар. Сингапур СЕАТО шериг блокут чок чаленинжи болуп турары-биле база суралгы. Сара-вакты болгаш Сабхакти, ол деңиз-эс-келерин улустарың күш-орунуң чөүрүшү, Малайзия федерацияныг каттыштырышпаан, англи башкары-чы блокут национал-хосталгалыг шимчээшкенин кошкадыр, бодуну шериг баазаларын хөвөр артиртар болгаш ол курттарың экономика-ны куралдарын мурунку хөвөр баш-караны кордап турганнар.

Англия биле АКШ Малайзияны эң эгезиден тура Индонезияга удуз боттарыңниң политиказын ажылга-аназ дүшүрүлүг чоруктуң олаа-тургускан болгаш барык ий чылда Мурнуу-Чөөн Азияга байдалды на-рылаадып турар.

(СЭТА).

Редакториң ораакчызы Д. О. БЕГЗИ.

АВГУСТ 12-ДЕ

«НАЙРАЛ»: Уругларга, диринг-чуртуктар 10, «Танцының сылдызы» 11.30, 1.15, 3, 4.45, 6.30, 8.15, 10 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Антарктиданың дууму» 11.15, 1.15, 3.15, 7.15, «Пеньюно суурга болган чорук» 5.15, 9.15 шактарда.
«НИСЕЙ»: «Ракеталар ушпас умурдуз» 2.40, 4.40, 6.40, 8.40 шактарда.
«ВОСТОК»: «Сонгу чүктүк чөлөзүн» 1.30, «Субстар» 5.40, 7.20, «Дываажаның кушчулаштары» 3.30, 9 шактарда.
ЧАЙТЫ ТЕАТРА: «Заречная кудумчуунада час» 5, 7